

»En dag kom vår tolvåriga dotter och satte sig med sin radio från vilken det ljud sextiotalsrock vid matbordet. Hennes fader opponerade sig genast men fick til svar- ' Va, vi har ju alltid lyssnat på vädret i övre Norrland och kriget i Palestina och Vasaloppet och alla andre lopp och hopp när vi har ätit, kan vi inta lyssna på musik en gång?'- Det blev väldigt behagligt att äta efter det, i flera år tills flickorna flyttat hemifrån.« (s. 197)

Informanternes udsagn er oftest, som citatet viste, knyttet til oplevelser i familien eller til bestemte programmer eller programgenrer. Birgitta Höijer inddrager programstatistik, korte redegørelser for forskellige genrer og deres udvikling og dvæler, når der er belæg for det i interviewene, ved bestemte programmer og søger at indkredse de særlige kvaliteter, som gjorde dem populære blandt lyttere og seere. En andet vigtigt træk ved bogen er dens vægtige bidrag til at sammenstykke elementer til en ætermediernes programhistorie i Sverige samtidig med, at den ikke mister sit receptionshistoriske hovedmål af syne.

Bogens nøgterne, men engagerede stil, dens redelige og præcise redegørelse for resultatens rækkevidde og holdbarhed og dens omfattende historiske materiale gør den særdeles velegnet som inspirationskilde for al undervisning inden for universitetssektoren og de videregående uddannelser (lærer-og pædagogseminarier) i receptionsanalyse/kvalitative publikumsundersøgelser og mediehistorie.

Den er et meget vellykket eksempel på, at receptionsanalyse kan bedrives i et historisk perspektiv og på, at det lader sig gøre gennem bredt anlagte, triangulerende metoder at kaste nyt lys over centrale forhold ved fortidens – og nutidens – menneskers omgang med ætermediernes.

*Per Jauert, lektor
Institut for Informations- og medievidenskab
Aarhus Universitet*

Anker Brink Lund (red.): *Først med det sidste – en nyhedsuge i Danmark, 159 sider, 2000, Århus: Forlaget Ajour.*

Efter omkring 30 års tørkeperiode i dansk journalistikforskning på grund af industriel styring af journalistuddannelsen med derefter følgende afkobling af forskningen fra undervisningen er der nu ved at komme grøde i området. Indenfor det sid-

ste år eller to er der kommet 3-4 publikationer fra det dynamiske lille forlag knyttet til efteruddannelsescentret i Århus. Det er meget glædeligt, og dansk journalistikforskning kan måske endelig komme på omgangshøjde med de andre nordiske lande. En af de nævnte publikationer, *Først med det sidste*, er emnet for næværende omtale. Den er et produkt fra forskerne på den nye journalistuddannelse på Syddansk Universitet i Odense, og en del af det større danske magtudredningsprojekt igangssat og finansieret af Folketinget.

Store dele af bogens indhold har forlængst været refereret i medierne og er derfor velkendt, og jeg skal derfor indledningsvis vende mig mod et mere principielt problem, som denne publikation rejser. Problemet kan formuleres som et spørgsmål: Kan denne bog kritiseres? *Først med det sidste* er nemlig en mærkelig publikation. Det er vist egentlig en midvejsrapport, og en sådan er jo stilet til opdragsgiverne og dem, der finansierer projektet, altså en meget lille gruppe. Samtidigt er der jo tale om en bog. Og den *snappy* titel peger da også på, at publikationen er stilet til et bredt publikum, eller som den ansvarlige redaktør og projektleder Anker Brink Lund skriver: »de mange involverede medieinstitutioner fortjener smagsprøver på, hvad datamaterialet kan bruges til. Vi har prioriteret hurtighed i rapporteringen fremfor fuldstændighed i analyserne«. Såvidt jeg kan se, immuniserer midtvejsrapporten sig på denne måde principielt fra kritik – det er jo bare »smagsprøver« og ufuldstændige analyser.....Det publiceringsmæssige kissejæv er komplet overflødig og sidestiller medieforskning med journalistik. Først med det sidste bliver ironisk nok i denne sammenhæng til sloganet for forskningen i stedet for at satse på »fuldstændighed i analyserne«. Samtidig indeholder bogen næsten ingenting af det stof, som netop tilhører genren midtvejsrapport, nemlig teorigrundlag og metodiske greb.

Datagrundlaget beskrives på følgende måde: »Konkret er forsider samt indlands-, udlands- og debatstoffet fra samtlige danske dagblade, nyhedsudsendelser i DR1 og TV2, radioens timenyheder (kl. 8, 12 og 18.30) samt Ritzaus Bureau blevet kodet efter emner, sagsområde, kilder, vinkel og perspektiv. Desuden (...) nyhedsmateriale fra udvalgte regionale radio- og tv-stationer«. Dette materiale sammenlignes med nyhedsoutput'et fra en række professionelle kildeorganisationer som fx. Folketinget. Hertil kommer observationer på redaktioner og opinionsmålinger af befolkningens dagsorden i nyhedsugen og senere.

Det teoretiske grundlag er noget mere svævende. Lund taler om inspiration fra norske (den første) og svenske magtudredninger, og der henvises til Ekecrantz og Olssons *Det redigerede samhället*. (1994). Jeg har ikke set denne bog diskuteret nærmere i dansk sammenhæng. Det fortjener den, idet den synes at være hovedinspiration for den meste forskning af denne type i Danmark for tiden. Vi får at vide, at Projekt Nyhedsuge er designet til at afprøve en tese om ændrede journalistroller fremsat af Lund i en artikel i *Politica*, hvis hovedinspiration netop er Ekecrantz og Olssons metaforiske, svenske modernitetshistorie. Alt dette finder man imidlertid ikke meget af i denne midtvejsrapport. Det er indholdsanalyse, flow, dagsorden og essayistisk fremstilling, som er ledetrådene.

Indholdet består af 3 artikler, som behandler mere overordnede temaer. Lund skriver om Det Nationale Vi, som viser sig at opløses i flere forskellige vi'er, hvilket ikke mindst EU-stoffet vidner om. Jørn Henrik Petersen skriver vrissent om journalisternes usammenhængende behandling af velfærdsstatskritik med udgangspunkt i »sygt, sundt og socialt«. Peter Harms Larsen sammenligner TV-avisen og TV2-nyhederne i en artikel, som lider under ukendskab til den nordiske forskning på området og et helt ureflekteret kvalitetsbegreb. Men det er jo ufuldstændige analyser og smagsprøver!

Tre »eksemplariske cases« følger: I den første sammenlignes af Alexander Nazarov 4 landes tv-dækning af OSCE mødet i 1999, og den nationale vinkling i dækningen fremhæves. Denne artikel spiller godt sammen med Lunds allerede nævnte. Maja Horst og Mette Lolk skriver om risikoforudsigelse med udgangspunkt i Ulrich Beck, Charlotte Wien om nyhedsugens dækning af naturkatastrofer ud fra jordskælvet i Tyrkiet.

Bogens afsluttes med to artikler, som klart er bogens mest interessante. Peter Bro har analyseret nyhedsugens læserbreve i en kort, præcis og vel-skrevet artikel, hvis resultater vel ikke er overraskende, men til gengæld dokumenterer det vi anede fra mindre undersøgelser og fra engelsk forskning: Indsenderne er midaldrende, højtuddannede mænd, som er højorganiserede, avislæsere med stor skrivetræning. Der er mange nuancer i analysen, som man *ikke* anede i forvejen, så den bør man læse. Den leverer også indirekte et bidrag til diskussion af vigtige teser i en anden vigtig bog, nemlig *Politisk Journalistik*. Man kan håbe, der bliver mulighed for at 'historisere' disse resultater, således som man har gjort det i England (f.eks.

J. Tunstall: *Letters to the Editor*, Royal Commission on the Press, 1977 og M. Bromley: 'Watching the watchdogs'? *The role of readers' letters in calling the press into account* in H. Stepenson og M. Bromley (eds.): *Sex, Lies and Democracy*, Longman, 1998).

Bogens redaktør Anker Brink Lund slutter af med den allerede meget publicerede flowanalyse i de danske medier (senest i en udmærket artikel i *Samvirke*): »Projekt Nyhedsuge tegner et entydigt billede af samspillet mellem 4 typer af nyhedsudbydere med dagbladene som hovedleverandør og det dagsbladsjede nyhedsbureau i orkanens øje«.

Fagbladene har i offentligheden kritiseret analysen for ikke at omfatte netop denne del af 'fødekæden'. Det peger blot på, at der er masser at tage fat på i dansk journalistikforskning. *Først med det sidste* er godt begyndt, og man kan kun glæde sig til det væld af resultater, som projektet lægger op til. Man lad os få det ikke som »smagsprøver« og »ufuldstændige analyser«, men i færdig og kritisérbar form – og gerne i et andet lay-out. Omslaget på bogen er noget af det mest rædselsfulde, jeg har set.

Michael Bruun Andersen, lektor
Journalistik, RUC

Kirsten Mogensen: *Arven – Journalistikens traditioner, normer og begreber*. Roskilde Universitetsforlag, 2000. 227 sider, 198,- kr.

Lektor ved den nye journalistuddannelse på Roskilde Universitetscenter, Kirsten Mogensen, har i bogen *Arven – Journalistikens traditioner, normer og begreber* påtaget sig en vigtig opgave i forhold til undervisningen i journalistik i Danmark. I en form for undervisningsbog har forfatteren sat sig for at beskrive centrale samfundsteorier, journalisters rolleopfattelser og de grundlæggende arbejdsmetoder bag journalistikkens nutidige form og udtryk. Bogen er ikke stringent baseret på videnskabelig metode, selv om den for eksempel gør brug af den akademiske tradition for noter. Den er heller ikke gennemført journalistisk i dens form, selv om den visse steder bruger journalistikkens formidlingsmetoder. Den fremstår som et mix af de to former.

Med udgangspunkt i, at »arv er noget værdifuldt«, gennemgår Kirsten Mogensen en lang række af de grundlæggende ideologier, selvforståelser